הלכה · משנה תורה · מפרשים · צפנת פענח · ספר זמנים

# צפנת פענח על משנה תורה, הלכות מגילה וחנוכה

רבי יוסף רוזין

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# צפנת פענח על משנה תורה, הלכות מגילה וחנוכה

רבי יוסף רוזין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צפנת-פענח-על-משנה-תורה-הלכות-מגילה-וחנוכה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 4
הלכה א ..... 4
הלכה ג ..... 5
הלכה ד ..... 7
הלכה ח ..... 7
הלכה י ..... 7
הלכה יד ..... 8
**פרק ב** ..... 9
הלכה ג ..... 9
הלכה ט ..... 9
הלכה יב ..... 10
הלכה יג ..... 10
הלכה יד ..... 10
הלכה טו ..... 11
הלכה טז ..... 12
**פרק ג** ..... 12
הלכה א ..... 12
הלכה ב ..... 12
הלכה ג ..... 13
הלכה ו ..... 13
הלכה יב ..... 13
**פרק ד** ..... 14
הלכה יב ..... 14

# פרק א

## הלכה א

**והדברים ידועים שהיא תקנת נביאים כו'**. והנה נ"מ לענין ספק דלחומרא ואף דהא טומאת משקין חגי הנביא גזר עליה כמבואר בפסחים ד' ט"ז ומ"מ ספק להקל זה רק גדר גזירה ולא גדר תקנה ועיין במכות ד' כ"ג ע"ב והסכימו ב"ד של מעלה עמהם ולזה מהני דהוה דברי קבלה ועיין תענית ד' ט"ז ע"א ברש"י ועיין ברכות ד' נ"ז ע"ב גבי כתובים ובירושלמי שם פ"ט ה"ח דהנה עיין במגילה ד' ז' ע"א בהך מחלוקת דמטמא את הידים ושם ד' י"ד ע"א דיליף שם מק"ו ושם ד' ט"ז ע"ב דאמר שם יאמר בפה מה שכתוב בספר וע"ש ד' ל' ע"א גבי זכירה ושם ד' ב' ע"ב אך באמת כך הנה ג' דברים עשו אז אחד כתיבת המגילה והב' קריאת המגילה והג' עשיית הסעודה והנה הך דדף ז' ע"א שם קאי אכתיבת המגילה שתהא נכתבת בספר כדין כל הכתובים ועיין בירושלמי כאן פ"א דאמר דניתנה להדרש ר"ל מלבד מצות קריאתה שצריך כדין ספר דאל"כ הוה ע"פ כמבואר שם ד' י"ח וד' י"ט ג"כ יש בה מצות כתיבה ולכך ס"ל דמטמא את הידים ומאן דפליג על זה ס"ל דכתיבה צריך רק לצורך קריאה וא"כ ס"ל נמי דלא כהירושלמי דניתנה להדרש, ועיין גיטין ד' נ"ב דגם אפוטרופוס לקטנים צריך לקנות להם מגילה וזה רק לדידן דס"ל דצריך לכותבה ג"כ וזהו הך דדף י"ד ר"ל רק לקריאה ועיין בתוספתא סוף ב"מ ובדברי רבינו בהל' שכנים פ"ו ה"א דכתב שם דגם כתובים צריך לקנות לציבור ובתוספתא ליתא ור"ל דנ"מ לענין מגילה וזה תליא בהך מחלוקת ועיין בירושלמי כאן פ"א ה"ז דהמגילה נאמרה מסיני ור"ל הכתיבה ולכך מבואר שם דאין עתידה להבטל ועיין שם בפ"ב סה"ג דקבעו לה מסכתא ר"ל שלא יתבטל וכמבואר בירושלמי דסנהדרין פ"ב ה"ה קבעו מסכתא לדורות ר"ל דאז אין ב"ד אחר יכול לבטלה אף גדול מהם וזה דאמר בב"ק דף ס"א דאמרינן משמיה דגמרא ר"ל דשוב אין יכול להתבטל כיון שמסר עצמו על דברי תורה וכמבואר בע"ז ד' ל"ו ע"א גבי י"ח גזירות ע"ש בתוס' ועיין שבועות ד' ל"ט ע"א ומגילה ד' י"ט ע"ב אך עוד נ"מ שנתנה לכתוב בפני עצמה אף שלא לצורך קריאה וא"כ גם בכתיבתה יש שני דברים אחד מה שנכתבת בכלל כל הכתובים וגם בפני עצמה ולכך נקראת מגילה עיין גיטין ד' ס' ועיין חגיגה דף ה' ע"ב גבי מגילת קינות ובירושלמי שבת פ' ט"ז ועיין כאן ד' י"ט גבי הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים. והנה באמת הא מבואר בב"ב ד' ט"ו ע"א דנבואה לא נתנה לכתוב בחו"ל ועיין רש"י חולין ד' קל"ז ע"א גבי דברי קבלה וצ"ל דכתובים שאני ועיין במסכת סופרים מה דמחלק בין נביאים לכתובים דזה קרא ליה דברי קדושה וזה דברי קבלה ע"ש בפ' י"ח ה"ג ועיין

בירושלמי כאן פ"ג דלכך אין קורין במגילה בשבת משום דאין קורין בכתובים בשבת מן המנחה ולמעלה ועיין בברכות ד' נ"ז ע"ב דלמשלי קרא ליה כתובים גדולים ולקהלת קרו ליה כתובים קטנים וי"ל דנ"מ להך דכאן לטמא את הידים ועיין בחולין ד' נ"ז ע"ב גבי הך דר"ש בן חלפתא ע"ש בתוס' ועיין ב"ב ד' ט"ו דאנשי חזקיה כתבו וכאן אמר דשלמה כתבו ועיין בגיטין ד' ל"ה דקרא ליה ממשלות וי"ל משום שיש ב' חלקים, אך באמת נ"ל דהא דאמרינן כאן ד' ט"ז ע"ב יאמר בפה לא ר"ל אקריאת המגילה חדא דאז עדיין לא נכתב וגם דלמה לן הך קרא דשם ד' י"ח ע"א גבי קרא ע"פ לא יצא רק דר"ל אקריאת פ' זכור שקורין וכן ר"ל הך דשם ד' ב' ע"ב גבי זכירה מנ"ל וע"ש ד' ל' ע"א. ועיין בהך דברכות ד' י"ד ע"א ע"ש:

**ועבדים משוחררים כו'**. כן מבואר בירושלמי ובתוספתא. משמע אבל אינם משוחררים לא ואף דנשים חייבות, ועיין בחולין ד' קל"א ע"ב דצריך קרא לרבות עבדים לכפרה ועיין סוטה ד' ל"ח ע"א דגבי ברכת כהנים רק עבדים משוחררים ועי' בשבועות ד' ל"ט גבי גרים והיינו משום דכתיב במגילה כל הנלוים עליהם ואף דבהם לא שייך הטעם שהיו באותו הנס וצריכין להודות עיין בשאלתות דרב אחאי. ובזה א"ש מה שהקשה התוס' במגילה דף ד' ובפסחים ד' ק"ח למה לא אמרינן הך טעם גבי מצה ע"ש וי"ל דנ"מ לענין עבדים וכמ"ש רבינו לעיל בהל' חמץ ומצה בפ"ח ועיין ברש"י גיטין ד' כ"ג ע"ב ד"ה בני ברית ועיין בבכורות ד' ל' ע"ב בהך מחלוקת דת"ק ור"י בר"י אם חוץ מדברי סופרים דבר אחד אם מקבלין אותו אם לא ונ"מ לגיורת לגבי מגילה אם נימא דנשים החיוב שבהם לא מן הדין רק משום שהם היו באותו הנס כמ"ש התוס' מגילה ד' ד' וערכין ד' ג' ע"ש ועיין בירושלמי ע"ז פ"א גבי נשי דפלחין אם הם ג"כ בכלל גזירה ועיין מש"כ בכורות דף ל"ה ע"ב גבי אשת כהן:

## הלכה ג

**מצוה לקרות את כו'**. הנה דין של מגילה נ"ל דיש בה ב' מצות א' הקריאה גופא שזה תיקון והב' משום פרסום הנס וזה מבואר במגילה ד' י"ח ע"א וברכות ד' י"ד ע"א והנה הך מצוה של פרסום הוא ברבים ואם קרא ביחיד אף דיצא ידי מצוה לדידן מ"מ י"ל דלמצות פרסומי ניסא צריך עוד הפעם לקרותה ברבים ודי בזה אף בקטן וזהו מה דאמרינן בירושלמי פ"ב ובתוספתא דמכאן ואילך נהגו לקרותה ברבים אף קטנים ר"ל לפרסום. והנה גבי יום הכניסה הקריאה לא הוה רק משום פרסום ולא משום מצות קריאה כי אז אין שייך מצוה והנה בלילה ליכא פרסום עיין ברכות ד' נ"ד ע"ש בראש"ש והנה לפי"ז בלילה לא הוה מצוה ביום הכניסה רק ביום וגם צריך רק עשרה וכן מבואר להדיא

בגמ', וא"כ לפי"ז ביום יש מצוה חדשה והיינו פרסום ולכך ס"ל דצריך לברך שהחיינו דלא כשיטת רבינו אך כל זה קודם שבטלה מג"ת אבל לאחר שבטלה מג"ת עיין ר"ה ד' י"ט רק גבי חנוכה ופורים לא בטלה דהיינו המצוה אבל הפרסום י"ל דבטלה וא"כ שוב א"צ לברך שהחיינו ביום וגם עכשיו לכו"ע ליכא יום הכניסה עיין ד' ב' ע"ב דהוה מחלוקת בזה וכאן בהל' ט', וגם גבי חנוכה ג"כ יש בנרות ב' מצות אחד המצוה והב' משום פרסומי ניסא כמבואר בכמה מקומות ועיין מו"ק ד' י"ב ע"ב גבי מדוכרא דנורא ועכשיו ליכא רק המצוה בלבד, וכן נ"מ גבי מגילה גבי הך דקיי"ל דכותבין אותה בכל לשון וכן בהך דשם ד' י"ח ע"ב גבי השמיט בה הסופר זהו ג"כ רק משום טעם דפרסומי ניסא וכבר הארכתי בזה לעיל ועיין בפסקי תוס' ערכין פ"ב דס"ל כשיטת רבינו דאין מברכין שהחיינו ביום ע"ש:

[השמטה **במש"כ שם דשלא בזמנו הוא רק בגדר פרסום לכ"ע. ונ"מ** ג"כ דנשים אז אינן יכולות לקרוא מגילה דכל היכא דבעי י' לא שייך שם נשים וכמבואר ברכות דף מ"ה ע"ב מאה נשי כו' ובזה א"ש מה שהקשו בתוס' מגילה דף ד' וערכין דף ג' וסוכה דף ל"ח די"ל דשם קאי אשלא בזמנו ואז נשים רק בשמיעה ובזה א"ש שיטת רבינו בהל' ק"פ פ"ב ה"ד דמותר לעשות חבורה שכולה נשים אפילו בפסח שני אף דפוסק כמ"ד דהוי רשות בפ"ה ה"ח שם ומבואר בפסחים דף צ"א דתליא זב"ז אך באמת זה רק לר' יהודה דס"ל דמן הדין אין שוחטין את הפסח על היחיד רק על חבורה אבל לדידן דרק משום דבעי לאהדורי כו' כמבואר שם דף צ"ה ולא צריך שתהיה חבורה ממש רק שיהיו נמנים עם היחיד וכמש"כ לק' בה' ק"פ שוב די גם בחבורה של נשים ונ"מ ג"כ לענין תמורה דע' ביומא דף נ"א מבואר דלמ"ד אין שוחטין הפסח על היחיד לא עבדי תמורה אך זה רק אם הוי בגדר שותפין אבל אם הם רק נטפלין לו אז הוי כמו הא דשם דף נ' ע"ב דרק מקופיא ובטלין לגביה ושפיר עביד תמורה וכן מבואר בירוש' פסחים פ"ח ה"ד במחלוקת דר"ה ור"ז ולכך רבינו ז"ל בהל' תמורה פ"ג ה"א הביא הך דין דתמורת הפסח והוא מהא דזבחים דף ל"ז ע"ב והמשנה דפסחים דף צ"ו ע"ב דמוקי רק גבי פסח שאבד שם אתיא כמ"ד דאין שוחטין הפסח על היחיד וע' בתוס' פסחים דף צ"ו ע"ב וזבחים דף ל"ז ותו"י יומא דף נ' ע"ב אם יכול להקריב התמורה לשם פסח והתו"י ס"ל דנהי דקריב כפסח ומצות פסח עליה מ"מ אינו יוצא בה ושניהם קרבים לשם פסח ואינו דוחה את השבת ומשום דדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין והתמורה קדושה מחמת הדין לא מחמת הקדישו דקי"ל דאף תמורת טעות קדושה וע' תוס' חולין דף פ' ע"א וזהו כונת הגמ' תמורה דף כ' ע"ב אין אדם מתכפר כו' וכן ס"ל להירוש' חגיגה פ"א ה"ג לב"ש

דס"ל דרק מן החולין ג"כ מודי דבחוה"מ יכול להביא מן המעשר לשם שלמי חגיגה רק דנ"מ דאינו דוחה יו"ט ובזה א"ש ג"כ לשון הגמ' דחגיגה דף ח' מכאן ואילך מן המעשר ודלא כפירש"י וכן ר"ל הא דשם ושאר כל ימות הפסח וקאי ג"כ אשלמי חגיגה וכשיטת רבינו פ"ב מהל' חגיגה ה"ט ובזה א"ש קושית התוס' שם דף י"ז ע"א ד"ה יום טבוח מה דמבואר ברש"י ובירוש' דגם חגיגה לב"ש אינה דוחה יו"ט וע' במגילה דף ה' דמבואר להדיא להיפך. אך ר"ל אמן המעשר דאז ביו"ט לא לב"ש וא"ש. וה"נ גבי מגילה היכא דבעי י' אז לא שייך בו נשים וא"ש: ע"כ השמטה]

## הלכה ד

**כל מדינה שהיתה כו'**. הנה נ"ל דהא דמבואר בגמ' דלמ"ד לא קדשה לעתיד לבא אין קורין זה רק אם חרב קודם אחשורוש שאז נקרא פרזון אבל אם אח"כ חרב לא וצריך לקרות בט"ו לכו"ע, ועוד דנ"ל דעיר שנבנה אח"כ אחר אחשורוש והקיפוה ג"כ צריך בט"ו דהיא לא היתה פרזון כיון דלא היתה אז כלל כנ"ל, וזה תליא בהך דירושלמי כאן בפלוגתא דריב"ק ור"י בר"י אם משום שצריך שיהיה מוקף בימי אחשורוש או שצריך שלא תהיה פרזי בימי אחשורוש ועיין במש"כ בזה בדברי רבינו סוף הל' שמיטה ויובל ע"ש:

## הלכה ח

**ואם אין שם עשרה ב"א כו'**. עיין בהשגות ור"ל הטעם משום דשלא בזמנו לכו"ע צריך עשרה וכן מבואר בירושלמי:

## הלכה י

**בזמן קריאה כו'**. עיין בגמ'. ועיין לעיל בגמ' דף ד' אהך דריב"ל דאמר חייב אדם ע"ש ושם ד' כ' ע"א מבואר במשנה דחייב לקרותה ביום רק דר"ל אם זה הוי שני חיובים ולא תליא זה בזה כלל או חיוב אחד וכמבואר בירושלמי כאן פ"ב גבי גר שנתגייר לאחר שהאיר המזרח ועיין בפסחים ד' צ"ג גבי פסח שני וסוכה ד' כ"ז ובחגיגה ד' ט' ובירושלמי שם ומש"כ הרא"ש ז"ל פ"ג דמו"ק גבי אבילות ועיין ב"מ ד' קי"א במחלוקת דרב ושמואל ובתוס' שם ד' קי"ב ע"א ועיין בהך דנדה ד' ל"ו ע"א כיון דמעל"ע ליכא מפקידה לפקידה נמי ליכא וע"ש ד' ע"ב ע"ב גבי הך מחלוקת דר"י ור"ל גבי עשירי אם כתשיעי או כי"א ע"ש:

**וכרך וכל הסמוך כו'**. ובאמת הנה אם הוא רואה את החומה בלא העיר ואז תליא אם החומה עצמה הוה כמו העיר או לא וזה הוה פלוגתא בערכין דף ל"ב ועיין בהך דזבחים ד' קי"ט ע"ב גבי שילה ע"ש ובירושלמי פ"א דמגילה וגם אם מנין הוא מודד כמבואר

בעירובין ד' כ"ו ע"ש ובתי ערי חומה ע"כ הוקפה ולבסוף ישבה וא"כ מודדין מן ישיבתה ובזה א"ש ולכך אם ישב ואח"כ הוקף לא הוה עיר חומה דהחומה גופא שייך להעיר ומה הוקף והוה כמו שור איגר ועיין במכות ד' י"ב גבי תחומה ובתוס"י יומא ד' י"א ע"ש בזה ואכמ"ל:

[השמטה **במש"כ אם החיוב דלילה ויום הוי ב' חיובים או רק חיוב אחד: ועיין** יומא דף פ"א דמצריך קראי לעינוי דלילה ולעינוי דיום ובתו"י שם הקשו משבת אך באמת במכילתא פ' תשא מרבי מתרי קראי גם בשבת הלילה והיום וזהו גם הך מחלוקת דב"מ דף קי"א גבי שכיר שעות דלילה דגובה כל הלילה וכל היום אך מ"מ נ"מ דאף דאינו עובר רק עד שיעבור כל היום ג"כ אך אם עבר אז עובר למפרע גם על הלילה ונ"מ דעובר גם על לאוין של לילה וזהו כונת הירוש' ב"מ פ"ט דשמואל אמר דאף בשכיר דיום דזמנו הוא לילה ואינו עובר אלא בלאוים של לילה מ"מ אח"כ כשעבר היום עובר גם על לאוין של היום ור"ד פליג יום אחד ר"ל דהא אינו עובר רק על יום ראשון בלבד כמבואר בגמ' שם. והי דתאמר עבר כל השמות ר"ל היכי משכחת לה שיעבור על כל השמות הללו רק בשכיר שעות דלילה דאז עבר למפרע וכמש"כ ובזה מדויק לשון הברייתא מכאן אמרו וי"ל דזהו ג"כ כונת הגמ' דמתרץ שם שם שכירות בעלמא ר"ל דהיום והלילה כאן הוי שכירות אחת ומקצת השעות דלילה פועלת גם ביום וכע' דמבואר בירוש' ספ"א דר"ה גבי מכשירין אם דוחין את השבת בלילה ומביא ראיה מקידוש החודש דדוחה שבת ע"י העדים גם בלילה אף דאין מקדשין אז את החודש ותירץ מכיון שהיום צריך ללילה כו' ר"ל דצריך שיהיה לילה ויום מן החודש כמבואר בר"ה דף כ' ע"ב ובירוש' שם ספ"ב והיו כו' עי"ז ועי"ז ור"י יליף מויהי ערב כו' הוי כמו שכולם זמן אחד וה"נ כן גבי שכיר שעות דלילה וכה"ג מבואר בירוש' דע"ז פ"ד דאם חצב צלם לע"ז אף דכ"ז שלא תלשו אין עליו שם ע"ז דהא מחובר הוא ע' ע"ז דף מ"ה וכ"מ ואין חייב על לאו דלא תעשה מ"מ אם גמרו חייב על כל סיתות וסיתות וה"נ כן וכ"כ בזה: ע"כ השמטה]

## הלכה יד

**וקוראין בע"ש כו'**. עיין בה"ה אך בירושלמי אמר דיותר טוב שלא יקרא בי"ג מפני שלא היה בזמן ניחא ע"ש והא דאמרינן בגמ' דילן ד' ד' ע"ב כמאן אזלא הא דאמר כו' ולא קאמר כמתניתין משום דס"ל דמתניתין מיירי רק בזמן שהיו בני הכפרים מקדימין ליום הכניסה ולא עכשיו ור' ס"ל דאף עכשיו כן וכן רב הונא:

# פרק ב

## הלכה ג

**והוא שתהיה כתובה בכתב כו'**. עיין בכ"מ. ועיין במה שכתב רבינו ז"ל בהל' גירושין פ"א הל' כ"ג והוא שיכירו לשון הגט וכן ר"ל נמי כאן ועיין מש"כ הר"ן ז"ל בנדרים ד' ח' ע"ב בשם הירושלמי ומש"כ רבינו ז"ל בהל' סנהדרין פ' כ"א ה"ח ומש"כ רבינו ז"ל בהל' שבועות פ"ו ועיין בירושלמי סוטה פ"ז ה"א שלא יאמר לה ע"י מתורגמן:

## הלכה ט

**אין כותבין המגילה כו'**. ולענין מטפחת עיין בהך דסנהדרין ד' ק' ע"א ועיין ב"ב ד' קנ"ה ע"ב ע"ש ולענין עור בהמה טמאה עיין מ"ש התוס' סוטה ד' י"ז ע"ב דמשמע רק משום שם אך שם העיקר הוא המחיקה ובאמת כך דהנה צריך לברר מה דפליגי שם ד' ז' דאם נתנה לכתוב ברוה"ק אך זה כבר כתבתי דפליגי אם יש בזה גם מצות כתיבה אבל גבי ס"ת יש בה שני דברים ועיין תוס' שבת ד' קט"ו ע"א ועיין תוס' סוטה ד' ל"ג ע"א אם כל התורה כולה בכל לשון נאמרה ע"ש בתוס' אך זה רק לדיני הקריאה אבל למצות הכתיבה ודאי לא יצא לכו"ע עד שתהא כתובה בכתב אשורית ובלה"ק ובזה א"ש מה דמצריך שני פסוקים בדף י"ח ע"א וד' י"ט שצריך להיות בספר ואמאי לא ילף ג"ש דשם ד' י"ט אך בדף י"ט ר"ל בגדר הכתיבה והקריאה כמו בלה"ק ובכתב אשורית דאז הלועז ששמע כך יצא ובזה ילפינן הך ג"ש דשם ד' י"ט ע"א משא"כ אם כתובה לועזית בלעז אז אין שייך בה גדר ג"ש רק הדין דע"פ אסור וזה מה דר"ל בגמ' שם ד' י"ח ע"ב השמיט בה כו' וקראן הקורא כמתורגמן כו' ר"ל כך דהיתה כתובה בלה"ק כדינה רק כיון דהשמיט בה הסופר שוב נפסלה רק מ"מ לא גרע מאם היתה כתובה לועזית בלעז דאז לא היה פסול במה שחסר בה אך אז ע"כ צריך להבין בלה"ק כמו בשאר לשונות וקמ"ל דלא נימא כהך דגיטין ד' ס' דכיון דכעת יש בה שם פסול גרע כמו גבי ס"ת שחסרה ע"ש ועיין בסוכה ד' ג' ע"ב גבי בית שאין בה ד"א ועיין בכורות ד' ג' ע"א וכבר כתבתי בזה קמ"ל וא"ש:

[השמטה **מש"כ שם בענין תרגום וזה** באמת תליא במחלוקת רבינו והראב"ד ז"ל לע' בהל' ק"ש פ"ב ה"י אם תרגום הוי ביאור או עצם וזהו באמת כונת הירושלמי במגילה פ"א הי"א בד"א שם ריב"ש מכאן לתרגם ר"ל כך דנ"מ אם התרגום הוא לשון או רק פירוש ונ"מ אם זה הוי שינוי או לא דאם הוא לשון לא הוי שינוי ואם הוא פירוש הוי שינוי דהא באמת אינו נקרא כך וזה ר"ל דאיך חשיב שם בקרא הני שמות אף דבאמת אינם נקראים כך רק משום דהכונה של הלשון בלה"ק הוא כך והתורה אמרה דנקרא כך הרי

חזינן דזהו עצם לא פירוש זהו כונת הירוש' וזהו בעצם ג"כ הך דתוספתא דתרומות פ"ג וט"ס שם וצ"ל כך היה עומד בשנת מעשר עני ואמר מעשר שני כו' ר' יוסי אומר אם נתכוין למעש"ש כו' ר"ל דבאמת מעשר עני הוא ג"כ מעשר שני רק דנשתנה בדין ובזמן דבשאר השנים צריך להוליכו לירושלים ובשנה ג' וו' צריך לחלקו לעניים אך עכשיו נעשה שם זה מעשר עני וזה מעשר שני ואמר דאם סתם נתכוין לא אמר כלום דהוי שינוי ואם נתכוין לשם שני לראשון דבריו קיימין וזהו ג"כ מה דמבואר בכ"מ גבי שם לויה ע' חולין דף ס"ב וסוכה דף י"ג אם ר"ל דהשם הוא כך או רק לצורך סימן וע' נדרים דף נ"ג וכ"מ וזהו ג"כ כונת הגמ' ב"ב דף ל' גבי דבי בר סיסון אם משום שהיא של בר סיסון או דכך הוא שמה ור"ל דהראיה הוא איך היתה כונתו יעוין שם וה"נ כן. וע' סנהדרין דף כ"א ע"ב: ע"כ השמטה]

## הלכה יב

**וכורכה כולה ומברך כו'**. והטעם שכורכה ע' סוף מגילה אך באמת י"ל כמש"כ התוס' מגילה ד' כ"ג ע"א גבי קדוש להראות שאינו חיוב רק רשות ועיין ברכות ד' מ"ה ע"ב גבי אמן שבבונה ירושלים ועיין ב"ק ד' ס"ה ע"ב ע"ש וה"נ כיון דמבואר במגילה ד' כ"א דלאחריו רק רשות לברך לכך צריך להפסיק:

## הלכה יג

**שני הימים האלו כו'**. עיין בה"ה, אך באמת זה רק קודם שבטלה מגילת תענית דאז גם באדר הראשון כן אבל עכשיו שבטלה מגילת תענית אז רק באדר השני לדידן וכעין שכ' הבעה"מ ז"ל סוף פ"א דכאן ועיין מש"כ הרא"ש ז"ל כאן ד' ז' ע"ב ועיין בתוספתא כאן דאיתא שם להיפך הגירסא מגמ' דילן ועיין בר"ה ד' י"ט ע"ב ובתוס' שם אך לפי הירושלמי דאמר דתליא בזה אם אדר הראשון תוספת או אדר השני תוספת א"ש לשון התוספתא:

## הלכה יד

**בני כפרים שקדמו כו'**. עיין בריף ובפיה"מ לרבינו אך באמת אין הפירוש כן דמה דאמר בגמ' דילן גובין ומחלקין ר"ל הגבאי צדקה מה ששייך לסעודת פורים ומחלקין ר"ל אמתנות לאביונים אבל החלוקה שמחלק הגבאי צדקה לסעודת פורים זה בפורים עצמו וזה ר"ל הירושלמי ועיין ב"מ ד' ע"ח ע"ב ותוס' ע"ז ד' י"ז ע"ב ד"ה מעות ע"ש:

**אמרו חכמים כל כו'**. הנה רבינו ז"ל כתב רק ביום משמע בלילה מותר כאן דלא הוה זמן שמחה עיין רש"י תענית ד' י"ג גבי ת"צ ועיין כתובות ד' ה' ע"א ועיין בירושלמי ספ"ב

דתענית ימים של מג"ת בהון למעט הלילה אך מה ראיה מייתי בירושלמי כאן מן היה כותבה למה לא מוקי לה בלילה ועיין פסחים דף נ"ה ע"ב:

## הלכה טו

**כיצד וכו' שיאכל בשר וכו'**. עיין ב"מ דף ע"ח ע"ב ע"ש:

**וכן חייב אדם לשלוח כו'**. עיין סוכה ד' ל"ט ע"ב בכדי מן שנו ע"ש ולמה נקט לשון זה דהנה מבואר בתוספתא בפ"ג דבכורות ובירושלמי פ"א דמעשר שני דמן מקרי דבר הניתן חנם ושם גבי שביעית דאסור לעשות סחורה וכאן ג"כ דאין לו בהם טובת הנאה משום דאסור כמו כהן המסייע בבית הגרנות כמו בהך דבכורות ד' כ"ו ואף דשם מבואר דמתנות חו"ל אין בו משום כהן המסייע גבי פורים שאני, וגם י"ל דנ"מ דאין יוצא בזה גם ידי מתנות עיין רש"י ד' ז' ע"ב ד"ה ה"ג ובשאלתות דר"א ועיין ב"ק ד' ס"ה ע"ב תוס' ד"ה כפילא ע"ש ועיין בהך דמנחות דף ק"ז בהך פלוגתא דר' ורבנן גבי קטן והביא גדול ע"ש וביומא דף מ"א גבי עני שהביא קרבן עשיר ע"ש ועיין במנחות ד' פ"ח ע"א גבי מלואים ע"ש דאם יתר שפיר קרינן מלאים ע"ש ועיין שם דף י"א גבי ב' קמצים וגם דצריך שיהיו המנות שלו ולא משל מעשר עני ולא משל שביעית עיין בתוספתא פאה פ"ד דאין משלמין ממנו את הגמולין ותוספתא שביעית פ"ז וכן פסק רבינו בהל' מתנות עניים פ"ו הי"ז ע"ש ובאמת זהו מה דאמר בגמ' ב"ק ד' ט' ע"ב עד שליש משלו מכאן ואילך משל הקב"ה ר"ל ג"כ כן דעד שליש אסור ליקח ממעות צדקה ומכאן ואילך מותר אף משל צדקה כיון דאינו מחויב וכעין הך דקדושין ד' ל"ב ע"א גבי אביו דלהעדפה אף למ"ד משל בן נותן לו מעשר עני ועיין בהך דמעילה ד' ט' ע"ב דלהביא קרבן שמן יכול להוסיף אף מן דבר שאינו חולין ע"ש בתוס' ועיין חגיגה ד' ח' ע"א אכילה ראשונה כו' ע"ש וזהו ג"כ ר"ל בהך דחולין ד' קל"א ע"א גבי הני דחשיב נכסי כהן וס"ת ע"ש ברש"י ובאמת ר"ל כך דאם כתב ס"ת מהנך מעות יצא המצוה ולא אמרינן כיון דכתיב לכם בעינן דחסריה ממונו עיין תוספתא סוף חולין גבי המוצא קן וסוף פ"ק דשבועות ע"ש וכבר כתבתי בזה. וגם נ"מ דהנה סתם מתנה הוה פרוטה עיין ב"ק ד' ק"י ע"ב ותוס' פסחים ד' ל"ב וכ"מ ועיין רשב"ם ב"ב ד' ס"ג ע"א דגבי יין הוה רביעית הלוג וזה הוה פלוגתא דתנאי בעירובין ד' כ"ט ע"א ע"ש וע' חולין דקל"ב ע"ב גבי מתנות כהונה ע"ש. אך מנה צריך להיות דבר חשוב מזה וע' חולין ד' ח' וע' כאן ד"ז ע"ב ובירו' פ"א סה"ז באטמא דקיימא כו' וע' פסחים דל"ו ע"ב גבי אשישי ע"ש. ועי' מש"כ רבינו ז"ל בהל' מתנות עניים פ"ו הי"ב ובמה שכתב הר"ש ז"ל חלה פ"ב משנה ו' דמתנה צריך להיות כביצה ועיין בירושלמי פ"א דדמאי משנה ב' מה דמחלק בין שלם לפרוס ובפ' י"א דתרומות ה"ה ע"ש:

### הלכה טז

**ואין מדקדקין כו'**. וזה רק בגבאי ועיין בירושלמי כאן ועיין ב"מ ד' ע"ח ע"ב וזה רק לעניים, ולכן אסור לשנותם ועיין בירושלמי פ"ג דמגילה ה"א גבי הך דר' חייא בר בא דנתנו לו מעות לחלק ליתומים וחלקן לרבנן ומבעי ליה שם אם צריך להפריש אחרים ולא ר"ל הגבאי רק דר"ל אם הנותן יצא אם הוה כמו קיים נדרו כיון דאתי ליד גבאי וידו יד עניים הוה וזכו בו העניים ועיין מעילה ד' י"ט ע"א ובספרי פ' נשא פסקא כ"ט ופ' ראה פסקא ע"ז ועיין פ"א דבכורים דחייב באחריות עד שיביאם להר הבית ובתוספתא פ"ד דפאה קדשי מקדש עד שיביאם לבית הבחירה ע"ש אבל גבי פורים לא יצא עד שיאכל העני סעודת פורים ולכך אסור לשנות ועיין תוס' ע"ז ד' י"ז ע"ב:

## פרק ג

### הלכה א

**וטימאו הטהרות כו'**. עיין בתוס' מה היה הטומאה ועיין חולין ד' קכ"ג ע"א דלגיון העובר ממקום למקום גזרו עליהם טומאה ע"ש. ועיין נזיר ד' כ"ג בתוס' שם דגזרו על עמון ומואב שלא יכנסו לעזרה ואף דכל עכו"ם כן צ"ל דעליהם גזרו קודם ועיין רש"י סנהדרין ד' י"ב ע"א דגם בימי חזקיה כבר גזרו עליהם ע"ש. אך י"ל דנ"מ לגבי לשרוף עליהם טומאה וקדשים עיין נדה ד' ל"ד ובר"ש פ"א דזבים גם י"ל דנ"מ לעזרה עיין בפ"א דכלים משנה ח' דרק בחיל:

### הלכה ב

**והדליקו ממנה נרות המערכה כו'**. הנה מה דדייק רבינו וכתב המערכה הנה עיין בתו"כ פ' אמור פ' י"ג פי"ז מבואר כך דאף דקיי"ל ביומא ד' כ"ד ע"ב דהדלקה של המנורה כשרה בזר זהו רק בשאר נרות אבל נר מערבי צריך דוקא כהן והטעם י"ל כמש"כ רבינו בפ"ג מהל' תמידין ומוספין דלנר המערבי צריך דוקא שידליק מן המזבח וכמבואר ביומא ד' מ"ה וא"כ ע"כ צריך כהן דהיכן מצינו שזר קרב למזבח כמבואר ביומא שם. והנה זה הנר מערבי צריך להיות תמיד דלוק כמש"כ הרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין ועיין חגיגה ד' כ"ו ע"ב דהוה מחלוקת בזה. והנה עיין בע"ז ד' מ"ג דבזמן חנוכה לא היה מנורה, ועיין בפסיקתא דרב כהנא דאמר שם דבנס חנוכה מצאו שמונה שפודין של ברזל ולמה לן שמונה וצ"ל כך דאז לא הדליקו רק נר מערבי לבד והשפודין הוה כמו גולמי כלי מתכות דלא מקבלי טומאה, רק כיון שדלק בו יום אחד שוב מקרי עליו שם כלי וכמו איסורו חישובו דבכורות דף י' וכ"מ ולכך למחר היה צריך שפוד חדש. ובזה א"ש מה

דדייק רבינו וכתב לשון מערכה דזה קאי אנר מערבי, ועיין בשאלתות דר"א דהיה לוג שמן ומהו השיעור של לוג הא לנר אחד די בחצי לוג ולכל הנרות צריך ג' לוגין ומחצה ובזה א"ש דלנר מערבי כיון דצריך להיות דולק גם ביום לכן צריך לוג שלם ואף דהא לא חשיב במנחות ד' פ"ח וד' פ"ט רק ג' לוגין ומחצה נ"ל דלקדש בכלי שרת לא בעי רק להני דנדלקין בלילה, עיין תוס' מנחות ד' פ"ט ע"א ד"ה חצי וד' ק' ע"א ד"ה כל ותמורה ד' י"ד ע"א ד"ה וכל ע"ש, אבל של יום א"צ לקדש:

## הלכה ג

**להראות ולגלות כו'**. עיין ר"ה ד' י"ח ע"ב ע"ש בתוס'. והנה יש בזה ב' נסים א' מהנרות וגם מה שנצולו מן העכו"ם וא"ש מש"כ התוס' סוכה ד' מ"ו ע"א ד"ה הרואה ע"ש וקשה לתירוצם דאמאי לא תיקנו לשומע קריאת המגילה שיברך ג"כ זה. ובזה א"ש דהרואה מברך רק על הנס שניצול מעכו"ם ולא על הנס של הנרות. ובזה א"ש מה שכ' רש"י ז"ל בסוכה הנ"ל דגבי נר חנוכה מברך תחלה שהחיינו ואח"כ שעשה נסים וכן מבואר במס' סופרים ובגמ' דמגילה ד' כ"א ע"ב גבי מגילה מבואר להיפך דשהחיינו מברך לאחר שעשה נסים אך כאן קאי הנסים על שני הדברים על הנרות ועל הימים ובפורים הברכה רק על המגילה, ונ"ל דעכשיו שבטלה מג"ת נשאר רק מן הנרות ומשום מצוה ולכן לא נהגו לפרסם וגם ברכת הרואה לא נהגו. מש"כ לעיל בהל' א' בשם רש"י דסנהדרין שם קאי על טומאת ע"ז ועיין בירושלמי פ"ט דפסחים דטומאת ע"ז עשו אותה כטומאת זיבה וצרעת ועיין ע"ז ד' נ"ב ועירובין ד' ק"ה ע"ש:

## הלכה ו

**לעולם מדברי סופרים**. עיין בתענית ד' כ"א:

**בכ"מ ד"ה ולא הלל של חנוכה בלבד וכו' דתקנת משה היא שאינה מדברי סופרים וכו'**. עיין שבת ד' ל' ועיין במ"ש רש"י תענית ד' ט"ו ובירושלמי דמגילה פ"ד וכתובות פ"א דמשה תיקן ז' ימי המשתה וז' ימי אבילות וכמ"ש רבינו ז"ל בפ"א מהל' אבל עיין ב"ק ד' פ"ב:

## הלכה יב

**מאה ושלש ועשרים פעמים כו'**. עיין בירושלמי שבת פ' ט"ז ע"ש:

# פרק ד

## הלכה יב

**אפילו אין לו מה יאכל כו' שואל או מוכר**. עיין מגילה ד' כ"ח ע"ב דגם גבי קידוש היום צריך למכור כסותו וכ"ש גבי נר חנוכה ועיין פסחים ד' צ"ט ע"ב ובת"כ פ' מצורע: